

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่า การศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา หรือได้รับการศึกษาไม่เพียงพอที่จะประกอบอาชีพได้ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว^๑ ทรงพระราชทานแก่นักเรียนในโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มีใจความว่า

วิชาหนังสือเป็นวิชาที่นับถือและเป็นที่สรรเสริญมาแต่โบราณว่าเป็นวิชาอย่างประเสริฐ ซึ่งผู้ที่เป็นนับแต่พระมหากษัตริย์เป็นต้นจนตลอดราชฎรพลเมือง สมควรและจำเป็นจะต้องรู้ เพราะเป็นวิชาที่อาจทำให้การทั้งปวงสำเร็จไปได้ทุกสิ่งทุกอย่าง

การศึกษามีความจำเป็นต่อทุกคน ดังนั้นทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ในด้านความคิด หรือการกระทำหรือทั้งสองอย่างพร้อม ๆ กันที่จะช่วยจรรโลงสังคมให้มีความสงบสุข มั่นคง และเจริญก้าวหน้าซึ่งจะมีผลต่อประเทศชาติในที่สุด ฉะนั้นผู้ที่จะรับผิดชอบในด้านการศึกษาย่อมจะต้องมีการฝึกฝนอบรมมาเป็นอย่างดีเพื่อเตรียมพร้อมที่จะรับภาระอันหนักซึ่งสำคัญต่อประเทศ ทั้งพระราชดำรัสของ

^๑ประยูทธ สิทธิพันธ์, ตามรอยบาทพระพุทธเจ้าหลวง (พระนคร : สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๑๔), หน้า ๔๗๓.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงพระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ดังมีความตอนหนึ่งว่า

งานด้านการศึกษาเป็นงานที่สำคัญที่สุดของชาติ เพราะความเจริญ
ความเสื่อมของชาตินั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาของบ้านเมืองเป็นข้อใหญ่ ตาม
ข้อเท็จจริงที่ทราบกันดีแล้ว... บัณฑิตทั้งปวงที่สำเร็จใหม่จะต้องเข้าไป
ร่วมงานอันหนักนี้ จึงขอให้ทำความเข้าใจในงาน และความรับผิดชอบ
ให้กระจ่างเสียแต่ต้น จึงได้ปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละคนให้ถูกต้องครบถ้วน
สมควรกับที่จะมีตำแหน่ง เป็นผู้บริหารการศึกษาและเป็นตัวอย่าง เป็นผู้นำ
ของเยาวชน^๑

ประกอบกับข้อคิดเห็นของผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาในฐานะของผู้บริหารการศึกษาได้กล่าว
สนับสนุนภาระหน้าที่ในด้านการศึกษาว่า ผู้ที่จะถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เยาว์ได้จะต้องเป็นผู้มี
ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค แล้วมีวิธีการแก้ปัญหาซึ่งผ่านการจัดระเบียบ เพื่อให้เป็น
วิธีการที่ถูกต้องในอันที่จะให้ผู้เยาว์ได้ปฏิบัติตามหรือกระทำการต่าง ๆ ที่จะหลีกเลี่ยงหรือต่อสู้
ภัยอันตรายให้สูญสิ้นไป^๒ และแม้แต่นบุคคลที่จะเป็นผู้นำก็ต้องอาศัยพื้นฐานของภูมิหลัง ความรู้และ
ประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดพลังภายใน ซึ่งจะทำให้รู้และเข้าใจปัญหาทางภาวะการเป็นผู้นำ ใน
วิถีทางโดย เฉพาะไม่มีใครเหมือน^๓ นักการศึกษาเองก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา

^๑ โยม วรรณศิริ, "พิธีพระราชทานปริญญาบัตร," สภาการศึกษาแห่งชาติ
๕ (มิถุนายน ๒๕๑๔) : ๕๑-๕๒.

^๒ พนิส หันนาสินทร์, การศึกษาของไทย (กรุงเทพฯ ๒ : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๑),
หน้า ๒๑.

^๓ สร้อยตระกูล อรรถมานะ, "จะเลือกแบบภาวะการเป็นผู้นำกันอย่างไร,"
รัฐศาสตร์สาร ๓ (มกราคม - เมษายน ๒๕๑๔) : ๔๐-๔๑.

จึงได้คัดแปลงหลักการและทฤษฎีทางการศึกษาต่าง ๆ มาผสมผสานกันความเป็นจริงในสังคมไทย ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของชาติไทย อันมีสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งแตกต่างไปจากประเทศอื่น ๆ^๑ และก็เช่นเดียวกันการเปลี่ยนแปลงบางประการในวงการศึกษา และสังคมไทย ในปัจจุบันก็มีส่วนได้รับอิทธิพลจากความเชื่อในแนวความคิด และการกระทำของผู้มีบทบาททางการศึกษาในอดีตมิใช่น้อย^๒

นักการศึกษานั้น กว่าจะเข้ามามีบทบาททางด้านการศึกษาได้ ก็ต้องได้รับการฝึกฝนอบรมอย่างหนักเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีทางการศึกษา ต้องเรียนรู้สภาพความเป็นจริงในสังคมไทย และต้องรู้จักคัดแปลงและประยุกต์ให้เข้ากับสภาพของสังคมไทย ขณะเดียวกันก็ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ามีให้ดีกว่าประเทศอื่นด้วย ต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งในฐานะผู้บริหารการศึกษา ผู้ให้การอบรมสั่งสอน ตลอดจนเป็นผู้นำของเยาวชนที่จะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และยังต้องมีผลงานทางวิชาการออกมาให้ปรากฏแก่ชนทั่วไปด้วย เพื่อแสดงถึงความเป็นเลิศทางวิชาการ ฉะนั้นนักการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่จนเกิดผลดีแก่สถาบันและมีผลงานออกมา เป็นที่ประจักษ์ชัด ย่อมสมควรจะได้รับการยกย่อง เชิดชูเป็นบุคคลสำคัญและให้ความสนใจ โดยเฉพาะในต่างประเทศจะมีการยกย่อง บุคคลที่มีความสามารถหรือมีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ แล้วจัดทำนามานุกรม หรือมีการพิมพ์ชีวประวัติและผลงานออกเผยแพร่ ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้ที่สนใจทำการศึกษาริวิจัย เกี่ยวกับภูมิหลังของบุคคลเหล่านั้น เป็นต้นว่า "ธอนไดค์" (Thorndike) ✓

^๑ วิทยุ สาธิต, หลักการศึกษ (พระนคร: สำนักพิมพ์สุภา, ๒๔๒๑) หน้า ๒๒๐-๒๒๑.

^๒ อภิรัฐ (นามแฝง), "จากแทมนักการศึกษา," ครูปริทัศน์ ๔ (กันยายน ๒๔๒๓) : ๑๗.

"Kenneth R. Hardy, "Social Origins of American Scientists and Scholars," Science 123 (August 1974), Qusting, E.L. Thorndike, Science 92 , 137 (1940) : 498.

ได้ศึกษาเกี่ยวกับสถานที่เกิดตามสภาพภูมิศาสตร์ของนักวิทยาศาสตร์ และผู้นำทางการศึกษา ในอเมริกา พบว่า มีถิ่นกำเนิดอยู่ในรัฐเท็กซัสและนิวอิงแลนด์ รัฐทางใต้มีจำนวนน้อย ส่วนโร (Roe)^๑ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูนักวิทยาศาสตร์ที่สำคัญยิ่ง ๖๔ คน พบว่า เป็นผู้ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบโปรแตสแตนท์ ๕๔ คน อีก ๕ คน มาจากครอบครัวยิวที่มีบิดามารดาเป็นนักคิดอิสระ และส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่สูงกว่าชนชั้นกลางที่มีการเรียนรู้และเห็นคุณค่าของการศึกษา นอกจากนี้ยังได้มีการสำรวจเกี่ยวกับการเริ่มต้นทางการศึกษาของนักวิทยาศาสตร์^๒ พบว่า โรงเรียนโปรแตสแตนท์เป็นสถาบัน ที่ผลิตนักวิทยาศาสตร์สูง เพราะโปรแตสแตนท์ให้ความสำคัญจากหลักศาสนา และการใช้อำนาจ จึงก่อให้เกิดการคิดค้นอันเป็นลักษณะทางวิทยาศาสตร์ โรงเรียนคาทอลิกและโรงเรียนทางใต้มีปริมาณการผลิตนักวิทยาศาสตร์ต่ำมาก สำหรับในประเทศไทย อรรถพร สุนทรชัย^๓ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับภูมิหลังทางการศึกษาของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีอายุตั้งแต่ ๔๐ ปีขึ้นไป พบว่า ผู้ที่เรียนจบจากโรงเรียนในเมืองมีแนวโน้มที่จะเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่มากกว่าผู้จบจากโรงเรียนนอกเมืองหรือชนบท ผู้ที่สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงหรือเรียนเก่งมีแนวโน้มจะเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่มากกว่าผู้เรียนปานกลางหรือเรียนไม่เก่ง และได้รับการศึกษาถึงระดับปริญญาร้อยละ ๔๘.๗ ไพโรจน์ พรหมสาส์น^๔ ได้ศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิก

^๑A. Roe, The Making of a Scientist, (New York : Dodd Mead, 1952), P. 58.

^๒R.H.Knapp and H.B. Goodrich, Origins of American Scientists (Chicago : University of Chicago Press, 1952), P. 543.

^๓อรรถพร สุนทรชัย, "ภูมิหลังทางการศึกษาของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖)

^๔ไพโรจน์ พรหมสาส์น, "ภูมิหลังของสมาชิกรัฐสภาไทย ชุดปี ๒๕๑๘," รัฐสภาสาร ๒๔ (กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘) : ๔๔-๕๑, ๕๖-๖๐.

รัฐสภาไทยชุดปี ๒๕๑๔ พบว่า ในด้านภูมิหลังของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๒๖๔ คน มีอายุโดยเฉลี่ยอยู่ในช่วง ๓๕-๔๔ ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ เป็นเพศชายถึงร้อยละ ๔๔ ประกอบอาชีพธุรกิจการค้าเป็นส่วนใหญ่ และส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๔ ไม่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อน ส่วนในด้านภูมิหลังของสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๑๐๐ คน มีอายุอยู่ในช่วง ๖๐-๖๔ ปี เป็นส่วนใหญ่ เป็นผู้จบปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ ๔๒ เป็นเพศชายร้อยละ ๘๒ เป็นข้าราชการบำนาญร้อยละ ๕๗ และร้อยละ ๔๔ เคยมีประสบการณ์ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติและยังมีประสบการณ์ทางราชการด้วย นอกจากนี้ยังมีการวิจัยของชาวต่างประเทศที่ได้ศึกษาเฉพาะรายเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญที่รับราชการอยู่ในกรุงเทพมหานคร^๑ พบว่า คุณภาพหรือประเภทของโรงเรียน จำนวน ปีที่อยู่ในระบบโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความสำเร็จในอาชีพ การศึกษาในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมีแนวโน้มว่ามาจากภูมิหลังทางสังคมค่อนข้างสูง ถ้าเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในประเทศก็มีผลทางด้านสังคมมาก เพราะได้รับการฝึกฝนอบรมลักษณะการเป็นผู้นำและอุดมการณ์ของความเป็นผู้ติดตามค่านิยมของไทย จึงมีส่วนทำให้ประสบผลสำเร็จในอาชีพ ลำดับที่เกิดและเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความสำเร็จในอาชีพ แต่เพศก็มีผลทางอ้อมผ่านตัวแปรเกี่ยวกับความสำเร็จทางการศึกษา การศึกษาในส่วนภูมิภาคที่ห่างไกลและขนาดของครอบครัวไม่มีผลทางลบโดยตรงกับความสำเร็จในอาชีพ และยังพบว่าภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมมีผลทางตรงและทางอ้อมกับความสำเร็จในอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ฉะนั้นจากข้อค้นพบในการวิจัยทำให้ทราบว่า ภูมิหลังของบุคคลซึ่งเกี่ยวกับสภาพ ภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นถิ่นกำเนิด ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาในโรงเรียน หรือ

^๑Gerald W. Fry, "Education and Success . A Case Study of the Thai Public Service," Comparative Education Review 24 (February 1980) : 21-34.

สถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง ประสบการณ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ เป็นต้น ต่างก็มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพของบุคคล ถ้าบุคคลใดมีความพร้อมในสิ่งเหล่านั้น ย่อมมีโอกาสก้าวไปสู่ความสำเร็จในอาชีพและยังสามารถสร้างเกียรติยศชื่อเสียงได้โดยง่าย แต่ความสำเร็จในอาชีพของบุคคลที่ถือกำเนิดซึ่งด้อยกว่าในหลาย ๆ ด้าน แล้วประสบผลสำเร็จในอาชีพ เท่าเทียมกับบุคคลซึ่งมีความพร้อมมากกว่าในทุกด้าน ย่อมเป็นบุคคลที่สมควรจะได้รับการยกย่องเช่นกัน ถึงแม้บุคคลนั้นจะอยู่ในสลับถ้าสร้างคุณงามความดี แล้วสังคมย่อมยกย่องให้เกียรตินำเอาภูมิหลังมาเปิดเผย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถ และอุดมการณ์ในการทำงานแล้วยังต้องการให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคมด้วย ดังนั้นการศึกษาภูมิหลังของบุคคลสำคัญทางการศึกษานั้น เกิดจากเหตุผลหลายประการ ประการแรกเนื่องจากทุกคนตระหนักดีแล้วว่าการศึกษาคือเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จในอาชีพและความสำเร็จชื่อเสียง ฉะนั้นผู้ที่รับผิดชอบในด้านการศึกษาย่อมมีความสำคัญต่อส่วนรวมไม่ต้อยกไปว่าสมาชิกรัฐสภาไทยหรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีผู้สนใจศึกษาภูมิหลัง ประการที่สอง เนื่องจากคำกล่าวที่ว่า "ชนชั้นใดเป็นผู้ตรากฎหมาย กฎหมายที่ตราออกมา ก็จะออกมาเพื่อรับใช้ชนชั้นนั้น" ทำให้คิดว่าถ้านักการศึกษาชั้นนำส่วนใหญ่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในต่างจังหวัด หรือชนบทที่ห่างไกลและเคยประสบกับปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ มาก่อน ย่อมต้องตระหนักถึงปัญหาหรืออุปสรรคเหล่านั้นว่าควรจะแก้ปัญหาอย่างไรจึงจะตรงกับความต้องการที่แท้จริง เมื่อมีโอกาสเป็นผู้นำทางการศึกษา ประการที่สาม ได้จาก ข้อคิดเห็นในบทความและข้อเขียนต่าง ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนไว้ว่า การศึกษาชีวิตและงานของคนดีที่สมควร เป็นตัวอย่างย่อมมีประโยชน์ต่อการชื่นชมในคุณงามความดี และความเสียสละแล้วยังได้รับข้อคิดจากชีวิตสมควรมานำมา เป็นตัวอย่างและเป็นคติในการดำเนินชีวิต^๒ และสำหรับ

^๑ไพโรจน์ พรหมสาส์น, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔.

^๒สมพร เทพสิทธิ์า, "ครูตัวอย่างของโลก," ศูนย์ศึกษา ๗ (กันยายน ๒๕๐๓):

ผลงานที่บุคคลได้สร้างสมไว้ในอดีต เป็นสิ่งสำคัญที่จะประเมินว่า บุคคลนั้นมีความเหมาะสมกับตำแหน่งเพียงใด^๑ ประกอบกับการศึกษาเกี่ยวกับประวัติและผลงานของนักการศึกษาที่ได้รับยกย่อง เมื่อสิ้นชีวิตแล้วในหนังสือประวัติครู ตลอดจนการยกย่องบุคคลที่มีชื่อเสียงในด้านต่าง ๆ ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวารสารต่าง ๆ ล้วนก่อให้เกิดสิ่งบันดาลใจให้ใคร่ศึกษา เรื่องภูมิหลังของนักการศึกษาชั้นนำของไทย จากบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่ จึงได้ค้นคว้าศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ และเท่าที่ศึกษามายังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องนี้โดยตรง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาภูมิหลังของนักการศึกษาชั้นนำของไทยในด้านพื้นฐานทางครอบครัว การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เกียรติที่ได้รับ ผลงานทางวิชาการ และแนวคิดทางการศึกษา
๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักการศึกษาชั้นนำของไทยกับสาขา ความเชี่ยวชาญเฉพาะ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. กลุ่มประชากรเป้าหมาย (Target population) เป็นผู้ที่มิบทบาทในวงการ ศึกษาทั้งในอดีตและ/หรือปัจจุบัน ในฐานะนักวิชาการ นักบริหาร และนักวิจัย ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง เกี่ยวกับการศึกษาที่สมควรยกย่อง เป็นนักการศึกษาชั้นนำของไทย
๒. กลุ่มตัวอย่างประชากร^๒ (Sample) ได้รวบรวมรายชื่อจากผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่

^๑ อภิวัฒน์ (นามแฝง), จากเพื่อนักการศึกษา "พลเอกมังกร พรหมโยธี,"
คุรุปริทัศน์ ๕ (สิงหาคม ๒๕๒๓) : ๑๔.

^๒ ดูภาคผนวก

ในกรมกองต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทั้ง ๔ แห่ง คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในประเทศ ทบวงมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครูทั้ง ๓๖ แห่ง ตลอดจนบุคคลที่ได้รับยกย่องทางด้านการศึกษาจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งทางด้านวิทยุและโทรทัศน์ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

๓. หน่วยตัวอย่างที่ศึกษา จะต้องมิชิวติอยู่ภายในประเทศไทย ขณะเก็บรวบรวมข้อมูล

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล มุ่งเพื่อการสำรวจข้อมูลจากประชากรที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ จึงใช้แบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ ข้อมูลส่วนใหญ่จัดอยู่ในระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale)

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ในแนวกว้าง ๆ มิได้เจาะลึกเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง หรือวิเคราะห์องค์ประกอบว่าตัวแปรใดเป็นตัวแปรสำคัญที่บ่งบอกถึงลักษณะการเป็นนักการศึกษาชั้นนำ จึงมุ่งวิเคราะห์เพื่อนำเสนอเป็นร้อยละและการเปรียบเทียบโดยใช้ไคสแคว์ทดสอบ (χ^2 - test) เพื่อให้เหมาะสมกับระดับของข้อมูล

๖. ภูมิหลังที่ศึกษา มุ่งในด้านพื้นฐานทางครอบครัวของบิดามารดานักการศึกษาในอดีตและปัจจุบัน ส่วนประวัติการศึกษาตั้งแต่เริ่มรับการศึกษาจนได้รับวุฒิสูงสุด สำหรับประสบการณ์ในการทำงานก็เริ่มตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันและเน้นผลงานทางวิชาการ รวมทั้งงานวิจัย สำหรับเกียรติที่ได้รับมุ่งทางด้านการศึกษาและการทำงานเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งแนวคิดทางการศึกษาในด้านทฤษฎีและแนวทางการสร้างนักการศึกษาชั้นนำของไทย

ข้อตกลงเบื้องต้น

- ๑. บุคคลที่จะเป็นนักการศึกษาชั้นนำของไทย ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้
 - ๑.๑ ต้องมีสัญชาติไทย
 - ๑.๒ ต้องเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับวงการศึกษาตั้งแต่

ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าสำหรับผู้อยู่ในตำแหน่งบริหาร หรือผู้อยู่ในตำแหน่งทางวิชาการ ตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือเป็นผู้มีบทบาททางการศึกษาในฐานะผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิชาการ ในกระทรวงศึกษาธิการหรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ทั้งในอดีตและ/หรือปัจจุบัน

๑.๓ ต้องมีวุฒิทางการศึกษาหรือวุฒิทางวิชาชีพครุอย่างน้อยหนึ่งวุฒิ หรือสำเร็จ การศึกษาทางสาขาศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์

๑.๔ ต้องมีวุฒิสองชุดไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

๑.๕ ต้องมีประสบการณ์อยู่ในวงการศึกษาอย่างน้อย ๑๐ ปี หลังจากสำเร็จ ปริญญาตรี และอย่างน้อย ๕ ปี สำหรับผู้สำเร็จปริญญาโทหรือ ๓ ปี สำหรับปริญญาเอก

๑.๖ ต้องมีผลงานทางการศึกษา เช่น งานวิจัย ตำรา/หนังสือ เอกสารทาง วิชาการ งานแปล บทความหรือผลงานทางด้านการศึกษาที่สำคัญ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ชัดทั้ง ในอดีตและปัจจุบัน

๒. เนื่องจากไม่มีทำเนียบของนักการศึกษาชั้นนำของไทย ผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ถ้า ขาดคุณสมบัติตาม เกณฑ์ที่ตั้งไว้จะไม่นำมาศึกษาด้วยและจะไม่ผลกระทบต่อหน่วยตัวอย่างอื่น ๆ เพราะได้ใช้ทุก ๆ หน่วยของประชากรตามที่คาดว่าจะ เป็นนักการศึกษาชั้นนำของไทย สำหรับ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีคุณสมบัติตาม เกณฑ์ที่ตั้งไว้ถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นตัวแทนที่ดีของ กลุ่มประชากรที่ศึกษา

๓. ข้อมูลที่ได้จาก เอกสารของทางราชการย่อม เชื่อถือได้

๔. ข้อมูลที่ได้จากการรายงานตนเองของนักการศึกษา ย่อม เป็นไปตามข้อเท็จจริง และจริงใจ

ความไม่สมบูรณ์ของงานวิจัย

๑. ยังมีนักการศึกษาชั้นนำของไทยที่อยู่นอกขอบ เขตของ เกณฑ์ที่ตั้งไว้และนักการศึกษา ที่มีคุณสมบัติตาม เกณฑ์ซึ่งไม่สามารถทราบที่อยู่หรือที่ทำงานปัจจุบันได้

๒. ข้อมูลที่ส่งไปและกลับอาจมีการสูญหายหรือไม่ได้รับการตอบ เพราะ นักการศึกษาชั้นนำไม่ยอมรับว่าเป็นนักการศึกษาชั้นนำของไทย หรือขณะนั้นต้องไปอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ศึกษาต่อต่างประเทศ เจ็บป่วย หรือไปพักผ่อน จึงไม่ตอบ ซึ่งอาจ จะทำให้ผลการวิจัยนี้คลาดเคลื่อนไปบ้าง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ภูมิหลัง หมายถึง สิ่งที่มีอยู่แล้วและแสดงถึงพื้นเพตลอดจนความเป็นมา ของบุคคลนั้น เช่น พื้นฐานทางครอบครัว ระดับ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เกียรติที่ เคยได้รับ และผลงานต่าง ๆ ที่มีมาแล้ว

นักการศึกษาชั้นนำของไทย หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับวงการ ศึกษาไทยซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

พื้นฐานทางครอบครัวในปัจจุบัน หมายถึง ภูมิสูงสุดของทางการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่ ตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน รายได้ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ และภูมิสูงสุดของคู่สมรส จำนวนบุตรและทรัพย์สินที่ แสดงถึงฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว

พื้นฐานทางครอบครัวในอดีต หมายถึง สภาพความเจริญของท้องถิ่นที่กำเนิด ขนาดของครอบครัวและลำดับที่ของบุตร อายุสมรส อาชีพที่เคยคาดหวัง อาชีพ รายได้และระดับ การศึกษาสูงสุดของบิดามารดา ผู้อุปการะและบุคคล ที่ไว้วางใจ

ประวัติการศึกษา หมายถึง การศึกษาตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงระดับการศึกษาสูง สุด ซึ่งแสดงเกี่ยวกับผลการเรียน ที่หักอาศัย ขณะ ศึกษา วิชาที่ถนัด ทุนที่ใช้ สาขาและสถาบัน

ที่ศึกษาอยู่ในประเทศหรือต่างประเทศ

ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง วุฒิสถที่สุดที่เริ่มต้นทำงานในภูมิภาคใด ๆ
หน่วยงานและลักษณะงานที่ทำ เป็นส่วนใหญ่

ผลงานทางวิชาการ หมายถึง หนังสือ งานวิจัย งานแปลหนังสือ การเขียน
บทความเผยแพร่ทางสื่อมวลชนต่าง ๆ

ผลงานที่เป็นเกียรติ หมายถึง ผลจากการเรียนดี เช่น สอบชิงทุนได้ ได้รางวัล
เครื่องหมายเชิดชูเกียรติและอื่น ๆ ได้รับการคัดเลือก
ไปศึกษาต่อหรือดูงานในต่างประเทศ หรือมีการจัดตั้งทุน
หรือมูลนิธิให้เป็นเกียรติ หรือผลจากการปฏิบัติหน้าที่
จนได้รับการยกย่อง

ระยะเวลาที่ทำงาน หมายถึง เวลาที่เริ่มต้นทำงานครั้งแรกจนถึงปัจจุบัน แต่ถ้า
ผู้มีอายุเกิน ๖๐ ปี คำนวณระยะเวลาถึงอายุครบ ๖๐ ปี

สมาคม/ชมรมทางวิชาชีพ หมายถึง สมาคม/ชมรมที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางการศึกษา ซึ่งก่อให้เกิด
ความสามัคคีและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

เขตในเมือง หมายถึง เขตที่มีความเจริญ ได้แก่ บริเวณที่อยู่ในเขตเทศบาลนคร
เทศบาลเมือง เทศบาลตำบลและเขตสุขาภิบาล

เขตชนบท หมายถึง เขตที่มีความเจริญน้อย ซึ่งอยู่ห่างไกลออกไปมาจากเขต
เทศบาลหรือสุขาภิบาล

วุฒิทางการศึกษา หมายถึง วุฒิที่ได้รับจากสถาบันที่มุ่งผลิตครู ซึ่งเน้นหนักด้าน
วิชาการศึกษาหรือทางศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์

สาขาความเชี่ยวชาญเฉพาะ หมายถึง สาขาวิชาการ สาขาบริหารและสาขา
วิจัย

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่หลักคือ การสอน หรือ
ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการของกระทรวงศึกษา
ธิการ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
ในปัจจุบัน

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านบริหาร หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่หลักคือ งานบริหาร ใน
สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาในปัจจุบัน

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิจัย หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่หลักคือ งานวิจัยเกี่ยวกับ
การศึกษา ในสถาบันหรือหน่วยงานการศึกษาในปัจจุบัน

บุตรคนกลาง หมายถึง บุตรที่มีอย่างน้อยหนึ่งคนและมีน้องอีกอย่างน้อยหนึ่งคน

วิทยาลัยวิชาการศึกษา หมายถึง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในปัจจุบัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เพื่อต้องการทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะภูมิหลังของนักการศึกษาชั้นนำ
ของไทย ในอันที่จะช่วยพิจารณาบทบาทและภารกิจของนักการศึกษาชั้นนำได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๒. เพื่อเป็นการสนับสนุนยกย่องให้เกียรติแก่นักการศึกษาชั้นนำของไทยอันก่อให้เกิดกำลังใจที่จะทำประโยชน์แก่วงการศึกษามากขึ้น

๓. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการจัดทำ ทำเดียนักการศึกษาชั้นนำของไทย ใน อันที่จะ เป็นแหล่งกลางสำหรับการติดต่อกันระหว่างผู้ที่มีความรู้ความสามารถใน วงการศึกษา ใน ฐานะผู้ทรงคุณวุฒิหรือวิทยากรของนิสิต นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป ซึ่งจะเป็นผลดีทางด้าน วิชาการและงานวิจัย

๔. ผู้บริหารระดับสูงของวงการศึกษานักศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอาจจะได้รับแนวคิด หรือ วิธีการที่จะสร้างบุคคลที่มีคุณภาพของวงการศึกษานักศึกษาได้ โดยเฉพาะวงการวิชาชีพครู

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย